

א) ולעיל פא: וש"ת, ב) ברכות לו: שבת ק"ז, ג) [לקמן י"ז: ד] ב"ב קל"ג.

מוסף רש"י

וכותבת. כשטר המכירה, למוזנות מכרתי. משום ענה טובה (קס"ח צ"ג).

יד א מיי פ"ח מה"ל אסות ה"ל כו טו"ע אה"ע סימן ג' סעיף טו: ב"ב ג (מ"י שם ה"ל כ) טור אה"ע סי' ק"ג: ב"ד ד מ"י פ"ח מה"ל זכיה ומתנה ה"ל טו ח יח יט סמ"ג עשין פ"ב טו"ע ח"מ ר"ג ר"ע סעיף ח:

תוספות רי"ד

אומרים נתנו והיא אומרת לא נטלתי על מי להביא רא"י נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל האלמנה להביא רא"י שהורה לה בפני עדים שלא נתנו לה א"ד נכסי בחזקת אלמנה קאי (א) אבל אם נשאת והיא תבוא לתבוע מוזנות של שנים שבתנו עליה להביא ראיה דמשנשאת אין הנכסים ברה"ק והמורה פ"י יתומים אמרו נתנו דמי מוזנות לשנה הבאה ואינו נ"ל דלהבא טוענים דמפתח (ג) לה לוי לא נטלתי משמע דלשעבר טענו דהא משנשאת שוב אין לה מוזנות ואינה טרענת אלא לשעבר רב"פ המקביל אמרו יתומים אומרים אנו השבחנו ובי"ח אומר אביכם שהביא סבר ר"ה למימר על ב"ח להביא רא"י מ"ט ארעא בחזקת יתמי קיימי ובי"ח ליתו רא"י והישקל א"ל היא סבא הכי ארי"י על היתומים להביא ראיה מ"ט ארעא דלגוביינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי דת"ר רא"י ונשקלו ונ"ל דבתר דפשטא ליה ממתנתא דלוי סברה איהו למימר דהם נכסי בחזקת בעל (חוב) קיימו ולא בחזקת יתמי א"י י"ל דאע"ג דהתם פשטא ל"י הכא מיכ"י ל"י משום דשטמא ארעא דהתם כדפרש"י ארעא כיון דלגוביינא קיימו וכו' והלכך כולה ארעא קיימו בחזקת ב"ח אבל הכא קיימו לכהו נכסי בחזקת האלמנה שהמוזנות אינו אלא דבר יום ביומו וכולו נכסי בחזקת יתמי קיימו ואין כח באלמנה להוציא מידן בעבור מוזנות"ו כמו שיש כח לב"ח להוציא כל השדה מיד היתומים אלא היתומים הן מחזיקין הנכסים והולכים ומפרנסים אותה דבר יום ביומו מ"ש"ח היה מסתפק הכא למיבעי אם יש כח וחזקה לאלמנה עליהן כנגד מוזנותיה:

נכסי בחזקת אלמנה קיימי. וא"ת מה טעם דלא חשבינן נכסי בחזקת בעל חוב ואמאי מהימני יתמי למימר פרענו במלוה על פה וכי תימא דחשבינן ליה בחזקת אלמנה טפי משום דמוכרת למוזנות שלא צבית דין אם כן לר"ז ושמואל נהי דלית להו כל הנוען אחר מעשה צ"ד לא אמר כלום מ"מ כשאיבדה כמותה לא יהיו יתומין נאמנין לומר פרענו דכיון דמוכרת לכתובתה שלא צבית דין נכסים דחזקתה כי הכא וכי תימא אע"ג דנכסים בחזקתה מיהו מהימני לומר פרענו דמוכרת מילתא מדלית לה כתובה דמחמת פריעה נקרעה מיהו היכא דאיכא עדים שנשפעה לא להימנו ושמא י"ל אי איכא עדים אין הכי נמי א"י מוזנות שאני דכתובה מיד שנפרעה נסתלקה אבל מוזנות לעולם יש לה מוזנות על שמתבע כתובתה הלכך הוו נכסים בחזקתן טפי ממוזנות. מ"ר. ולא דמי להא דאמר"י בהמקביל (ב"מ ק"י). יתומים אמרו אנו השבחנו ובעל חוב אמר אביכם שהצבית ומסקנא דמילתא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמי דהתם מיירי כגון שהיתומין מודים שהקרקע זה לצעל חוב שאציהן עשאה אפותיקי ולכך מסיק כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמי ותדע מדמיתתי עלה ספק זה קודם ספק זה קודם קו"ץ ואינו נותן דמים והיינו הטעם כיון דלקוץ קאי כמאן דקיץ דמי ולשם מודה צעל האילן שיש לו לקוץ אלא ששאל דמים אם כן ארעא דלגוביינא קיימא נמי מיירי כה"ג. מ"ר: **נשאת ע"ה להביא ראיה.** מדלח משכח עליה להביא

ראיה אלא צנשאת ש"מ דנתקבלה כתובתה או דתבעה כתובתה צ"ד אפי' במוזנות שעברו עליהן להביא ראיה. מ"ר: **ור"י יוסי סבר נכסי בחזקת אלמנה קיימי.** מה שפי' בקונטרס דוכן כחה יפה דקאמר ר' יוסי היינו כשכלו נכסי היתומין תחשוב ללקוחות כל מה שמכרה למוזנות לא נהירא לר"י מדאמר לקמן אי נמי דכולי עלמא בחזקת יתמי קיימי והיינו טעמא דר' יוסי כדאזניי מכלל דע"ה השתא לא חסיק אדעתיה לר' יוסי האי טעמא ונראה לר"י דהיינו יפוי כח השתא דמתוך שהיא מוכרת סתם היא מרווחת לומר אלו מכרתי למוזנות ולא יוכלו היתומין לומר לה אם שהתה איבדה מוזנות כמו שהיו יכולים לומר לה אם היתה כותבת אלו למוזנות ואלו לכתובה ואז היו יכולין לומר שאר דמסיק דכ"ע נכסי בחזקת יתמי קיימי דאז לא מצי למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למוזנות מכרתי שהרי בחזקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למוזנות ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכתובה מכרה וי"ל מאי טעמא שהתה שמים או שלש שנים ולא תבעה מוזנותיה איבדה מוזנותיה דמדלח תבעתה א"כ מחלתה והכא ליכא למימר הכי דאיכא למימר דלא חששה לתובעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למוזנות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למוזנות שהרי מן הדין גם מוזנות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קוצינן דפרשינן בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להם לאסוקי אדעתיהו משום כתובה להניח מצני חרי כשיעור כתובה אע"פ שמכרה לכתובה כיון שיכולה לומר למוזנות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנחנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוף צני חרי דגביא ממשעבדי כדאמרן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה צדיס שהרי עשמה ללורך מוזנות אי נמי צלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **ר"ר"י יהודה סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראיה.** לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשתקה שלא תבעה מוזנותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראיה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקה לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראיה משום דלא שייך התם למימר מה הועילו חכמים בתקנתם אם נאמנים לומר פרענו מוזנות שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה תחילת מוזנות הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למוזנות מכרתי ואלו לכתובה מכרתי. מ"ר: **ר"פ"ש"מ** א"ה במתניתין ב"ב. וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתיה דמתני' ודאי משום ענה טובה אבל צריימא לא משמע משום ענה טובה אלא משום כחה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **ר"צ"ה** בחובו נוטלין רצה במתנה נוטלין. פי' שניהם נוטלין אלא כלומר רצה בחובו נוטלין מצני חרי ושזכ לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אם נוטלין במתנה לא כך יפה כמו פירוש אם נוטלין במתנה מצני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס וקשה לר' דבשילהי יש נוטלין (ב"ב קל"ג:) תניא שכ"י מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני צעל חובי כראוי לו נוטלין ונוטל את חובו כו' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלין ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דדייק לישנא יתירא משמע דאם לא אמר אלא תנו מאתים וזו לפלוני צעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניהן ונראה דאי היה גרים התם לצעל חובי הוא ינחל דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לצעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן לפלוני אלא היכא דכתב לפלוני צעל חובי יכרך מהלשון דבמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בסברה:

נכסי. הצעל: **בחזקת יתמי.** והיא המוזנחה מהם ועליה להביא עדים שהודו יתומים בפניהם שלא קבלה וכל זמן שלא תביא עדים לא תגבה: **בחזקת אלמנה קיימי.** שהרי נשתעבדו כתנאי צ"ד: **נשאת.** והיא צאה לתבוע מוזנות של שנים שעברו: עליה להביא ראיה. דמשניסת אין הנכסים צרעות: **וכופפת אלו למוזנות.** צטרות המכירה שהיא כותבת ללקוחות כותבת את המכור למוזנות וכשהיא מוכרת לגבי כתובה תפרש בתוך השטר לכתובה מכרתי: וכך כחה יפה. כדבעינן לפרושי: מאי לאו כהא פליגי דר' יהודה דאמר הפירוש יפה לה סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי. ואי לא פירשה מה לכתובה ומה למוזנות סוף כשצא לתבוע יאמרו לה מה שמכרת לכתובה מכרת וקבלת כתובתך ואם תאמר להם א"כ תנו לי מוזנות שאכלתי הם יאמרו נתנו לך מטלטלין תמיד במוזנותיך והם נאמנים: ורבי יוסי סבר נכסי בחזקת אלמנה קיימי. והיא תחזיק בהם ללורך מוזנותיה וכתובתה ועליהם להביא ראיה לפיכך הסתם יפה לה מפני לקוחות שלקחו שדות מצעלה שאם יכלו כל נכסי היתומים תחשוב כל מה שמכרה למוזנות ועל הלקוחות שלקחו מצעלה תחזור על כתובתה שאם תפרש לכתובה מכרתי לא תוכל שוב לנתקן למוזנות ועל הלקוחות לא תחזור על מוזנותיה דתנן (גיטין 97 מ"ח:) אין מוציאין למוזן האשה והצנות מנכסים משועבדים: דלא ליקרו לה רעבנותא. הוראה שמוכרת כל קרקעות אלו סבור שמוכרתן למוזנות מוציא עליה שם רעבנותא ושזכ אין אדם נושאה: דאי לא סימא הכי דטעמא דר' יהודה לאו משום נכסי בחזקת יתמי הוא: הא דצ"י ר' יוחנן. על מי להביא ראיה נהי דמתניתא דפלוגתא דר"י ורבי יוסי לא שמייע ליה מתני' מיהא שמייע ליה שהמטנה נשנית תמיד צבית המדרש: **תפשוט ליה ממסניתין.** דעל אלמנה להביא ראיה דמתניתין נמי מנרעה לה לפרושי כר' יהודה: **דענה טובה קא משמע** ון. דלא ליקרו לה רעבנותא: אי נמי דכולי עלמא. היכא דאמרו יתומים נתנו על אלמנה להביא ראיה ואפי' הכי לר' יוסי הסתם יפה לה לטריפת לקוחות שצדי צעלה לכתובה כמו שפירשתי וכדתי אצ"י קשיא: אס

משום נכסי בחזקת יתמי הוא: הא דצ"י ר' יוחנן. על מי להביא ראיה נהי דמתניתא דפלוגתא דר"י ורבי יוסי לא שמייע ליה מתני' מיהא שמייע ליה שהמטנה נשנית תמיד צבית המדרש: **תפשוט ליה ממסניתין.** דעל אלמנה להביא ראיה דמתניתין נמי מנרעה לה לפרושי כר' יהודה: **דענה טובה קא משמע** ון. דלא ליקרו לה רעבנותא: אי נמי דכולי עלמא. היכא דאמרו יתומים נתנו על אלמנה להביא ראיה ואפי' הכי לר' יוסי הסתם יפה לה לטריפת לקוחות שצדי צעלה לכתובה כמו שפירשתי וכדתי אצ"י קשיא: אס

מחלה אצל לענין טריפת לקוחות אכתי לא מסיק אדעתיה עד דמסיק דכ"ע נכסי בחזקת יתמי קיימי דאז לא מצי למימר האי יפוי כח דלגבי יתומים לא תהא נאמנת לומר כולם למוזנות מכרתי שהרי בחזקת יתמי קיימי וא"ת מה יפוי כח הוא השתא דקאמרה הכל מכרתי למוזנות ולא איבדה וכי אין זו אונאה דשקר הוא שהרי גם לכתובה מכרה וי"ל מאי טעמא שהתה שמים או שלש שנים ולא תבעה מוזנותיה איבדה מוזנותיה דמדלח תבעתה א"כ מחלתה והכא ליכא למימר הכי דאיכא למימר דלא חששה לתובעם משום שיכולה לומר הכל מכרתי למוזנות וגם לפי' הקונטרס אין זו אונאה שאומרת ללקוחות הכל מכרתי למוזנות שהרי מן הדין גם מוזנות היה לה לגבות ממשעבדי אם לא לפי שאין קוצינן דפרשינן בגטין והכא לעולם יש ללקוחות להם לאסוקי אדעתיהו משום כתובה להניח מצני חרי כשיעור כתובה אע"פ שמכרה לכתובה כיון שיכולה לומר למוזנות מכרתי. מ"ר. וא"ת והלא יכולין לומר לה הנחנו לך מקום לגבות ממנו וי"ל דהוי כמו אשתדוף צני חרי דגביא ממשעבדי כדאמרן לעיל ולא שייך הכא למימר אפסדה אנפשה צדיס שהרי עשמה ללורך מוזנות אי נמי צלקוחות שלקחו אחר שמכרה: **ר"ר"י יהודה סבר נכסי בחזקת יתמי קיימי ועל אלמנה להביא ראיה.** לטעמא דפרישית לעיל משום הא דשתקה שלא תבעה מוזנותיה מוכח שהדין עם היתומים שאומרים נתנו קשה מכאן דהכא אמאי עליה להביא ראיה הא לא שייך הכא האי טעמא דהאי דשתקה לפי שמכרה נכסים ונראה דהיינו טעמא לעיל דעליה להביא ראיה משום דלא שייך התם למימר מה הועילו חכמים בתקנתם אם נאמנים לומר פרענו מוזנות שעברו שהרי היא יכולה לתבוע כל שעה תחילת מוזנות הבאין וכן הכא יכולה היא לכתוב אלו למוזנות מכרתי ואלו לכתובה מכרתי. מ"ר: **ר"פ"ש"מ** א"ה במתניתין ב"ב. וא"ת מאי סלקא דעתך מעיקרא דלא תפשוט י"ל דסלקא דעתיה דמתני' ודאי משום ענה טובה אבל צריימא לא משמע משום ענה טובה אלא משום כחה יפה דומיא דר' יוסי. נראה לי: **ר"צ"ה** בחובו נוטלין רצה במתנה נוטלין. פי' שניהם נוטלין אלא כלומר רצה בחובו נוטלין מצני חרי ושזכ לא יוכל לגבות המתנה ממשעבדי משום הכי קאמר אם נוטלין במתנה לא כך יפה כמו פירוש אם נוטלין במתנה מצני חרי שיכול לטרוף החוב ממשעבדי וכן משמע מתוך פירוש הקונטרס וקשה לר' דבשילהי יש נוטלין (ב"ב קל"ג:) תניא שכ"י מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני צעל חובי כראוי לו נוטלין ונוטל את חובו כו' ופריך משום דאמר כראוי לו נוטלין ונוטל את חובו ודלמא כראוי לו בחובו קאמר ומשני הא מני ר' עקיבא היא דדייק לישנא יתירא משמע דאם לא אמר אלא תנו מאתים וזו לפלוני צעל חובי ולא אמר כראוי לו אינו נוטל שניהן ונראה דאי היה גרים התם לצעל חובי הוא ינחל דודאי כי לא אמר לפלוני אלא דקאמר לצעל חובי משמע דבחובו קאמר שיתנו לו אם לא אמר כראוי לו ויש ספרים שכתבו בהן כך ולא כתבו בהן לפלוני אלא היכא דכתב לפלוני צעל חובי יכרך מהלשון דבמתנה קאמר שיתנו לו ודבר זה תלוי בסברה: